

לעשות בו מעין מלאכתו הראשונה.

ומסקינן: **איפוך קמייתא**. ודברי רבי יוסי ברבי חנינא לעיל, לענין זוג שצריך שיהיה ראוי למעין מלאכתו, הם דברי רבי יוחנן

ומתמהינן: **ומאי חזית**, מה ראית **דאפכת קמייתא**, והעמדת את שיטת רבי יוחנן שצריך שיוכל לעשות בו מעין מלאכתו הראשונה?

איפוך בתרייתא, תהפוך את שמות החולקים במימרא השניה, ואמור כי דברי רבי יוחנן שצריך מעין מלאכתו הראשונה הם דברי רבי אלעזר, ואילו רבי יוחנן סבר שלא צריך שיהיו יכולים לעשות בו מעין מלאכתו הראשונה, וכמו שאמר במימרא הראשונה! ומשנינן: אין להפוך את המימרא השניה

דהא שמעינן ליה לרבי יוחנן דבעי כדי לטמא את הכלי, שיהא אפשר לעשות בו שימוש שהוא מעין מלאכה ראשונה.

דתנן במסכת כלים: **סנדל של בהמה שעושין לה כדי שלא ינזקו פרסותיה באבנים — של מתכת טמא**, ושל עץ טהור⁽⁵⁵⁾.

והוינן בה: **למאי חזי הסנדל בתורת כלי?** הרי אין כלי נטמא אלא הראוי לאדם, ובאופן רגיל אין אדם נועל סנדל של בהמה.

ואם תחשיבנו כתשמיש בהמה ויטמא מדין כלי בהמה, הרי אין תכשיט לבהמה⁽⁵⁶⁾.

אמר רב: הסנדל של בהמה טמא מכח היותו כלי הראוי לתשמיש של אדם בשעת הדחק. שהרי הוא ראוי לשתות בו מים בשעת מלחמה⁽⁵⁷⁾ כאשר אין כלים רגילים לשתיה.

ורק תכשיט התמעט מבהמה ולא כלי תשמיש אחרים, ראה מה שנכתב שם.

57. והקשו התוספות אם כן גם זוג שלא היה עינבל מעולם יהא טמא משום שיכול לשתות בו מים? והתוספות הרא"ש וריטב"א הוסיפו שכל כלי של בהמה כמו טבעת בהמה תהא טמאה משום שאפשר להשתמש בה לאדם?

ותירצו שמדובר כאן שמיד בשעת עשייתו הוא מיועד בשעת הדחק לשימוש זה של שתיית מים, ולכן כשהשימוש העיקרי שלו הוא לצורך בהמה ויש בו גם שימוש [טפל] לאדם הוא טמא, ונחלקו אם צריך שהשימוש הנוסף לאדם צריך להיות מעין מלאכתו העקרית שנועד לבהמה או לא. וזו אותה מחלוקת בכלי שנשבר ונשתנה שימושו לדבר אחר, אם צריך שיהא השימוש מעין מלאכתו הראשונה.

ורבי אלעזר משה הורביץ תירץ, שזוג שלא היה בו עינבל מעולם הוא עדיין גולמי כלי,

לגמוע מים, אם אומרים לו עמוד מגמיעת המים ונעשה בו מלאכתו של השמעת קול ולא יקבל טומאה כי אין לו עינבל, או שהוא מקבל טומאה משום שהוא ראוי לשתית מים.

55. תוספות, והסיבה לכך משום שהגמרא להלן מפרשת כמה סוגי שימוש שיש לאדם בסנדל של בהמה, וכולם לא שייכים רק בסנדל ממתכת, והביאו עוד גירסא של בהמה ושל מתכת, ובאמת מדובר בסנדל של בהמה העשוי מעץ.

56. רש"י ומכאן הוכיח התפארת ישראל [כלים כ, בבעז אות ז] שהמיעוט שאין תכשיט לבהמה נאמר על כל תשמישי וכלי בהמה, שהרי הסנדל עשוי כדי להגן על רגלי הבהמה כמו שכתב רש"י בעצמו, ואינו מקבל טומאה משום שאין תכשיט לבהמה.

אולם לעיל נחב, הובא שהר"ן כתב שזוג של בהמה מטמא מצד שהוא משמש את הבהמה,